

အရှက်တကွဲ အကျိုးနည်း

ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းယူကျွန်ပြုသွားခဲ့သည့် သမိုင်းဖြစ်စဉ် အသေးစိတ်ကို ဖော်ပြထားသည်။

တစ်ချိန်က မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် အင်အားကြီး အင်ပါယာတစ်ခုအဖြစ် ဖော်ကြားခဲ့သော်လည်း ၁၉ ရာစု အရောက်တွင် နယ်ချဲ့ဝါဒီ ဗြိတိသျှတို့နှင့် မယှဉ်သာတော့သည့် အခြေအနေတွင် ရန်ကုန်ရှိ ဥရောပကုန်သည်အသိုင်းအဝိုင်း၏ ပဆုံးနိုင်သော လောဘ၏ စေ့ဆော်တွန်းအားပေးမှုဖြင့် ဗြိတိသျှတပ်များသည် အလယ်ခေတ်အဆင့်သာရှိသေးသည်။ ခေတ်နောက်ကျလှသည့် မြန်မာ့ဘုရင့်တပ်ကို စစ်ပွဲသုံးကြိမ် ဖန်တီးဆင်နွှဲပြီး နိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။

၁၈၂၄-၂၆ နှင့် ၁၈၅၂ ခုနှစ် စစ်ပွဲများဖြင့် သိမ်းပိုက်ရရှိခဲ့သော မြန်မာ့မြေ၏ သယံဇာတ ကြွယ်ဝမှုကို ဩဇာခံခဲ့ရသော ဗြိတိသျှတို့သည် ၁၈၈၅ အရောက်တွင် တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဝါးပြိုသွားခဲ့သည်။ ဤစာအုပ်တွင် ယခင်က ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိသော မြန်မာပညာရှင်များ၏ အမြင်များ၊ သုတေသနပြုချက်များအား ဆွဲထုတ်ဖော်ပြထားသလို ဗြိတိသျှ စော်စင်စော်ကွန်းတိုက်မှု မှတ်တမ်းများကို သုတေသနပြု ကိုးကားဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာ့မှတ်တမ်းများမှ နန်းတွင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် စိတ်ဝင်စားဖွယ် ပန်းချီများ၊ ပုံများကိုလည်း တင်ပြထားသည်။

စာရေးဆရာက ထိုစစ်ပွဲများအတွင်း နှစ်ဖက်စလုံးမှ ပါဝင်သူ အဓိကဇာတ်ဆောင်များ၏ အတွင်းသရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ထားသည့်အပြင် မြန်မာပြည် ဗြိတိသျှတို့ လက်အောက် ကျရောက်ခဲ့ရသည့် အကြောင်းရင်းတစ်ခုဖြစ်သည့် ထိုအချိန်က ဗြိတိသျှနှင့် ပြင်သစ်တို့၏ ကိုလိုနီဝါဒ အားပြိုင်မှုကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပေးထားသည်။

မာတိကာ

ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာ	၁၃
ကျမ်းဦးစကား	၁၇
ကျေးဇူးတင်စကား	၂၁
အခန်း ၁ နိဒါန်း	၂၃
အခန်း ၂ ဗြိတိသျှနှင့် မြန်မာ့နန်းတော်	၃၅
အခန်း ၃ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲ (၁၈၂၄)	၅၉
အခန်း ၄ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲ (၁၈၅၂)	၉၃
အခန်း ၅ ကတိကဝတ်နှင့် ငြိမ်းခြောက်မှုများ	၁၂၉
အခန်း ၆ သူ့ကျွန်ဘဝ ကျလှဆဲကာလ ဖြစ်ရပ်များ	၁၅၅
အခန်း ၇ တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ (၁၈၈၅)	၁၇၅
အခန်း ၈ လူယက်ခံရသည့် မန္တလေးနန်းတော်	၁၉၃
အခန်း ၉ ပျောက်ဆုံးသွားသော နန်းစဉ်ရတနာများ	၂၁၅

အခန်း ၁၀ အဓိကဇာတ်ဆောင်များ	၂၄၅
အခန်း ၁၁ ထိုစဉ်ကထုတ်ဝေသော အိန္ဒိယသတင်းစာများ၏ အမြင်	၂၆၇
အခန်း ၁၂ နိဂုံး၊ နောက်ဆက်တွဲစာရင်းများ	၂၇၅
မှုရင်းစာရေးသူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ	၂၈၃

ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာ

သည်စာအုပ်ကို စာကြည့်တိုက် စာအုပ်စင် စတင်တွေ့စဉ်က သာမန်မျှသာဖြစ်သည်။ သိပြီးသား အကြောင်းအရာ၊ သမိုင်းဖြစ်ရပ်များသာ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု တင်ကူး ယူဆချက်ဖြင့် စိတ်တွင် သိပ်အလေးအနက်မရှိလှ။ စာအုပ်ဖျက်နာဖုံးကလည်း ဆွဲဆောင်မှုမရှိ။ သို့သော် "ဗြိတိသျှတို့ကြောင့် အရှက်တကွဲ အကျိုးနည်းအောင် လုပ်ခဲ့သည့် မြန်မာပြည်" ဟု အဓိပ္ပာယ်ကိုဆောင်သည့် "British Humiliation of Burma" ဟူသော စာအုပ်ခေါင်းစဉ်က ဆွဲဆောင်သဖြင့် ငှားရမ်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

စာရေးသူ Terence R. BlackBum မှာ သမိုင်းပညာရှင်မဟုတ်သလို နာမည်ကြီး စာရေးဆရာလည်း မဟုတ်ပေ။ မြန်မာပြည်ကိုလည်း သူမရောက်ဘူးပါဟု ဝန်ခံထားသည်။ သူသည် ဗြိတိသျှတပ်မတော် ဆေးတပ်ခွဲမှ အရာရှိတစ်ဦးသာဖြစ်သည်။ သို့သော် ၁၉ ရာစု မြန်မာပြည်နှင့်ပတ်သက်ပြီး အချိန်များစွာပေးပြီး သုတေသန ပြုလုပ်လေ့လာထားသူတစ်ဦးဖြစ်သလို ထိုကာလ မြန်မာပြည်နှင့် ပတ်သက်ပြီး စာအုပ်များစွာကိုလည်း ရေးသားခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ပြတိုက်တစ်ခုတွင် မြန်မာ့နန်းစဉ် ပစ္စည်းများကို တွေ့မိရာမှ မရေမတွက်နိုင်သော ပြတိုက်ပေါင်းများစွာနှင့် ယနေ့ခေတ်တွင်မှ အများပြည်သူ ကြည့်ရှုခွင့်ရသော ၁၉ ရာစု ကိုလိုနီခေတ် ဗြိတိသျှအစိုးရ ထိပ်တန်းအရာရှိကြီးများ၏ ပေးစာများ၊ မှတ်တမ်းများ၊ လွှတ်တော်မှတ်တမ်းများ၊ အတွင်းရေးမှတ်တမ်းများကို ဖတ်ရှု သုတေသနပြုပြီး ရေးသားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် သူ၏စာအုပ်သည် ဖတ်စူးနေကျ၊ ကြားဖူးနေကျ သမိုင်းဖြစ်စဉ်များ၏ နောက်ကွယ်မှ အကြောင်းအရာများကို ရှာဖွေဖွဲ့စည်းဖော်ပြထားမှုများဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှ၏။ ထိုခေတ်က မြန်မာနန်းတော်မှ ထိပ်တန်းတာဝန်ယူထားသူများ၏ ဝါးလုံးခေါင်းထဲ လသာသလို အခြေအနေနှင့် မိမိကိုယ်မိမိ အထင်ကြီး၊ မာနကြီးသလောက် ဗြိတိသျှတို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ဗဟုသုတနည်းပါး ခေတ်နောက်ကျ တိုးအလှည့် အခြေအနေကို ပေါ်လွင်အောင် ရေးသားနိုင်သလို ရန်ကုန်ရှိ ဗြိတိသျှကုန်သည်များ၊ အရှေ့

အိန္ဒိယကုမ္ပဏီနှင့် အိန္ဒိယရှိ ဗြိတိသျှအစိုးရ ဘုရင်ခံချုပ်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များ၊ ဗြိတိသျှ ပါလီမန်နှင့် ဝန်ကြီးများ အစရှိသည့် ဗြိတိသျှ လူတန်းစားမျိုးစုံတို့၏ ရှေ့နောက်ပညီလုပ်ပုံပိုင်ပုံနှင့် အတွင်းစိတ် သဘောထားများကို ရှေးအောင် သုတေသနပြု ဖော်ထုတ်ထားသဖြင့် စိတ်ဝင်စားစဖွယ် ကောင်းလှခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာဘက်မှ ဇာတ်ကောင်များဖြစ်သည့် သီပေါမင်းနှင့် စုစုရားလတ်၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ တိုင်တာမင်းကြီးတို့ကို ရုပ်လုံးကြွအောင်ရေးသားထားသည် ထို့ထက်ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်မှာ ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယစေ့ဆော်ဝန်ကြီး ရန်းဒေ့စ်ရာချီပူစပြီး လော့ဒ်စ်ဖရင်၊ ဒဲလ်ဟိုဗီ၊ ဝိုလ်ချွတ်ကင်းဘဲ၊ ဝိုလ်ချွတ်ဂေါ်ဗွင်း၊ ကိုမိုဒီ လမ်းဘတ်၊ ဆာအာသာဇယ်ယာ၊ ဒဲလ်ဟိုဗီ၊ ကာနယ်လေလင်တို့၏ နောက်ကွယ်မှအကြောင်းများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

သူ၏စာအုပ်တွင် တချို့ကိုသူ သုတေသနပြုဖော်ထုတ်နိုင်သော်လည်း တချို့ကို မှထက်လက် ဖော်ထုတ်ရန်တိုက်တွန်းထား၏။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲသုံးကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ရာတွင် ပထမအကြိမ်မှာ မြန်မာတို့၏ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ဗဟုသုတနည်းပျက် ဖြစ်ပျက်ပေးတို့၏ မိမိကိုယ်အထင်ကြီးလွန်းပြီး မောက်မာမှုတို့ကြောင့် ဖြစ်ရသည့် အကျိုးဆက် များစွာပါသော်လည်း ဒုတိယအကြိမ်မှာမှ တစ်သက်သက် စစ်မဖြစ်ဖြစ်အောင် ရန်စပြီး ဝန်တီးခဲ့သည့် စစ်ပွဲတစ်ခုအဖြစ် ဖော်ထုတ်ထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ တတိယစစ်ပွဲမှာမှ ဗြိတိသျှတို့၏ ပထဝီနိုင်ငံရေး လိုအပ်ချက် ပြင်ဘက်ဖြစ်သည့် ပြင်သစ်နှင့် ကိုလိုနီ အားပြိုင်မှု၊ ခေတ်မီသည့် မြန်မာနန်းတွင်း၏ အားနည်းမှုကြောင့် စစ်ပင် မတိုက်လိုက်ရဘဲ နိုင်ငံတစ်ခုလုံး အသိမ်းခံရပြီး အိန္ဒိယ ကိုလိုနီအောက်က ပြည်နယ်တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ရသည့် စစ်ပွဲအမည်ပင် တစ်ရပ်မသင့်သည့် စစ်ပွဲဟု သူက ဆိုသည်။

ထိုထက်ပို၍ စိတ်ဝင်စားစွမ်းကောင်းလှသည်မှာ မြန်မာနန်းတော်ကို သိမ်းပိုက်သည့် ဇန်နဝါရီ ၁၈၈၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလကုန်တွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် နန်းတော်အတွင်းမှ အပြစ်အပျက်များပင်ဖြစ်သည်။ စာရေးဆရာက လူယက်ခံရသည့် မန္တလေးနန်းတော်ဟု အမည်ပေးထားသည်။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် အဆက်ဆက်၏ များပြားလှသော နန်းတွင်း အစဉ်အလာ ပစ္စည်းများ၊ မှတ်တမ်းများ၊ ပျောက်ခြင်းမလှ ပျောက်ဆုံးကျန်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထိုအထဲတွင် သီပေါမင်းက ကာနယ်လေလင်ကို အပ်နှံလိုက်သော မင်းနှင့် မိဖုရားတို့၏ နာမည်ကြီးလှသော ပတ္တမြားဝေဖောက် အပီအဝင် ရတနာများ၊ ပျောက်ဆုံးမှုလည်းပါ၏။ စာရေးသူက ပြတိုက်အများအပြား ဖွဲ့နွဲ့စုစုကိုမူမသော မြန်မာနန်းတွင်းနှင့် မြန်မာပြည်မှ ပစ္စည်းများကို တွေ့မိရာမှ မြန်မာပစ္စည်းရှိသမျှ ပြတိုက်ပေါင်း တစ်ထောင်ခန့်ကို လိုက်လံလေ့လာပြီး သည်စာအုပ်ကို ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ သူ၏

ထိုပေမတ်က ပေးစာများ၊ ရုံးမှတ်တမ်းများ၊ ကိုယ်ရေးမှတ်တမ်းများကို နှိုက်နှိုက်ရွတ်ရွတ် ရှာဖွေဖွဲ့စည်းဖော်ပြ သုတေသနပြုဖွဲ့စည်းလည်း ထိုခေတ် ထိုအချိန်က ဗြိတိသျှ အရာရှိကြီးများ၏ မြန်မာပြည်အပေါ် မတော်မတရား လုပ်ခဲ့ပုံ၊ အရှက်တကွဲ အကျိုးနည်းအောင် ဝန်တီးပုံပုံကို သင်ခန်းစာ ဖော်ထုတ်ပြသလိုသည့် ဆန္ဒများကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေ့၏။

သည်စာအုပ်ကို စာအုပ်အဖြစ်မရေးသားမီ ကျွန်တော်၏ အင်တာနက် စာမျက်နှာတွင် စိတ်ဝင်စားစရာ အခန်းများကို ကောက်နုတ် ဘာသာပြန်တင်ပြခဲ့သေးသည်။ အများစုက စိတ်ဝင်စားကြပါသည်။ စာအုပ်အဖြစ် ဖော်ရွေလိုကြသဖြင့် ယခု ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အချို့ သူတို့ကမူ မထလေခေတ်နည်းဖြင့် မိုင်းလာတိုက်မနေပါနဲ့တော့ဟု မှတ်ချက် ရေးသားကြ၏။ မှုရင်းစာအုပ်ကိုအသာထား ရန်းဖျက်နာခြင်းမှ စာတစ်ပိုဒ်ပင် အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင်မဖတ်ဘဲ ထိုသို့ မှတ်ချက်ဖြန့်နိုင်သည်မှာ ထူးဆန်းလှပေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ထိုခေတ်က ဖြစ်ပျက်ခဲ့သည်များကို အားထုတ် သုတေသနပြုနိုင်ခဲ့သူ မှုရင်းစာရေးသူ၏ အားတော်အတိုင်း လူတိုင်းကို မျှဝေဖတ်ရှုစေလိုသည့်ဆန္ဒဖြင့် ဘာသာပြန်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်စာ အထူးကျွမ်းကျင်သူ တစ်ဦးမဟုတ်သလို ဘာသာပြန် အထူးကျွမ်းကျင်သူလည်း မဟုတ်သဖြင့် ဘာသာပြန် အမှားအယွင်းများ ပါရှိပါက ထောက်ပြပေးကြစေလိုပါသည်။

သမိုင်းသည် လူတို့၏သမိုင်းသာ ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကို ဦးဆောင်နိုင်သူ၊ ဦးဆောင်နိုင်စွင့်ရသူတို့၏ လုပ်ပုံ၊ ကိုင်းပုံ၊ မှန်ပုံ၊ မှားပုံသမျှတို့ကို လေ့လာသင်ခန်းစာ ဖော်ထုတ်နိုင်သော မှတ်တမ်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အတိတ်တွင် အမှားများမှ သင်ခန်းစာဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် သမိုင်းကို သင်ယူလေ့လာခြင်းလည်းဖြစ်ပါ၏။ သမိုင်းပညာရှိ ဆရာကြီး ဒေါက်တာသန်းထွန်းကမူ သမိုင်းသင်တာ "မအအောင်" ဟု သိပ္ပံနက်သလို စွဲမြဲလှသော အဆိုအမိန့်ကို ဆိုခဲ့၏။ မြန်မာတို့က သမိုင်းတစ်ပတ်လည်သည်ဟု ဆိုကြသလို ကမ္ဘာတလည်း History Repeat Itself ဟု ဆိုကြ၏။ ၁၈ ရာစု ပြင်သစ်စာဆို ဇောလ်တိုင်းယားကမူ "သမိုင်းက မည်သည့်အခါမှ တစ်ပတ်မလည်ပါ။ လူတွေက လှည့်နေခြင်းသာ ဖြစ်သည်" ဟု ဆိုသည်။

သင်ခန်းစာ မဖော်ထုတ်နိုင်လောက်အောင်ပင် "အ"လွန်းသောသူတို့အတွက်မူ သမိုင်းက ထပ်ကာထပ်ကာ လည်ပတ်နေလိမ့်ဦးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

သက်ရွေ (ဘာသာပြန်သူ)
၂၀၂၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၉ ရက်
နေပြည်တော်